

UCHWAŁA RADY PAŃSTWA

z dnia 29 lutego 1960 r.

w sprawie orderów i odznaczeń.

Na podstawie art. 25 ustawy z dnia 17 lutego 1960 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. Nr 10, poz. 66) Rada Państwa postanawia:

Rozdział 1.

Opis, wymiary i wzory rysunkowe odznak orderów i odznaczeń.

§ 1. 1. Odznaką orderu Budowniczych Polski Ludowej jest złota, ośmiopromienna gwiazda o średnicy 53 mm; między płatkami promieni gwiazdy znajduje się osiem pól w kształcie kielicha kwiatu, zwróconego ku środkowi gwiazdy; pola te są na licowej stronie gwiazdy czerwono emaliowane, z prześwitami biało emaliowanymi, na odwrotnej zaś stronie bez emalii i prześwitów; w środku licowej strony gwiazdy, na okrągłej szafirowej tarczy o średnicy 17 mm, umieszczona jest postać robotnika, trzymającego w prawej ręce czerwony sztandar, a w lewej młot; tarcza znajduje się w dwóch ramkach, złotej i biało emaliowanej, umieszczonych w ośmiobocznym zaokrąglonym obramowaniu; na odwrotnej stronie gwiazdy, na czerwono emaliowanej okrągłej tarczy o średnicy 19 mm, umieszczone są litery „PRL”; tarcza znajduje się w ramce otoczonej ośmiobocznym zaokrąglonym obramowaniem.

2. Order Budowniczych Polski Ludowej nosi się na czerwonej wstążce szerokości 40 mm, z ciemnoniebieskimi paskami szerokości 4 mm po bokach i białym paskiem szerokości 10 mm pośrodku.

§ 2. 1. Odznakami orderu Odrodzenia Polski są:

- 1) krzyż równoramienny, zakończony na rogach ramion kulkami; ramiona krzyża są na jego licowej stronie biało emaliowane ze złożonymi obramowaniami, na odwrotnej stronie — złożone; w środku krzyża znajduje się czerwono emaliowana okrągła tarcza, na licowej stronie w błękitno emaliowanym otoku, na odwrotnej stronie w złożonej ornamentowanej ramce; na tarczy licowej strony krzyża umieszczony jest biało emaliowany orzeł, a w otoku napis złożonymi literami „Polonia Restituta”;

na tarczy odwrotnej strony krzyża wypisana jest złożonymi cyframi data „1944”; wymiar krzyża wynosi: w I klasie — 63 mm, w II i III klasie — 60 mm, w IV klasie — 55 mm, w V klasie — 44 mm;

- 2) gwiazda orderowa srebrna z ośmiu płatków promieni, o średnicy 75 mm, z nałożoną pośrodku okrągłą tarczą o średnicy 27 mm; na tarczy błękitno emaliowany otok ze złożonymi obramowaniami, na otoku napis złożonymi literami: „Polonia Restituta”; w otoku, na biało emaliowanym tle, umieszczone są złożone litery „PRL”.

2. Krzyż orderu Odrodzenia Polski I klasy zawieszany się na czerwonej wielkiej wstążce szerokości 100 mm, z białymi paskami szerokości 5 mm po bokach.

3. Krzyże orderu Odrodzenia Polski II i III klasy zawieszane się na czerwonej wstążce szerokości 45 mm, z białymi paskami szerokości 3 mm po bokach.

4. Krzyż orderu Odrodzenia Polski IV klasy nosi się na czerwonej wstążce szerokości 36 mm, z białymi paskami szerokości 2 mm po bokach, z rozetką o średnicy 25 mm upiętą z tejże wstążki. Krzyż orderu Odrodzenia Polski V klasy nosi się na takiej samej wstążce, bez rozetki.

§ 3. 1. Odznakami orderu Virtuti Militari są:

- 1) krzyż równoramienny, zakończony na rogach ramion kulkami; ramiona krzyża są w klasach I, II i III czarno emaliowane z obramowaniami złożonymi, w klasie IV złożone, z prążką czarno emaliowaną; na stronie licowej krzyża, na jego ramionach poziomych, umieszczony jest napis „Virtuti”, na ramionach pionowych napis: „Militari”; napisy są w klasach I, II i III złożone, w klasach IV i V czarno emaliowane; w środku krzyża, na złożonej okrągłej tarczy w zielonym wieńcu laurowym, umieszczony jest na stronie licowej orzeł biało emaliowany, na stronie odwrotnej napis „Honor i Ojczyzna” oraz data „1792”; krzyż w klasach I i II jest zwieńczony złożoną tarczą w kształcie pionowej elipsy, otoczonej liśćmi laurowymi; na tarczy umieszczone są litery „PRL”; wymiar

krzyża wynosi: w I klasie — 64 mm, w II klasie — 55 mm, w III klasie — 45 mm, w klasach IV i V — 38 mm; zwieńczenie krzyża I klasy ma 32 mm szerokości i 26 mm wysokości, II klasy — 29 mm szerokości i 24 mm wysokości;

2) gwiazda orderowa srebrna z ośmiu pęków promieni o średnicy 97 mm, z nałożoną pośrodku licową stroną krzyża orderu *Virtuti Militari*; ramiona krzyża są czarno emaliowane, z obramowaniami złożonymi, bez kulek, w otoku orła umieszczony jest napis złożonymi literami: „Honor i Ojczyzna”, wymiar krzyża wynosi 55 mm.

2. Krzyż orderu *Virtuti Militari* I klasy zawieszają się na ciemnoniebieskiej wielkiej wstążce szerokości 115 mm, z czarnymi paskami szerokości 15 mm po bokach.

3. Krzyż orderu *Virtuti Militari* II klasy zawieszają się na ciemnoniebieskiej wstążce szerokości 50 mm, z czarnymi paskami szerokości 10 mm po bokach.

4. Krzyż orderu *Virtuti Militari* III, IV i V klasy nosi się na ciemnoniebieskiej wstążce szerokości 40 mm, z czarnymi paskami szerokości 9 mm po bokach.

§ 4. 1. Odznaką orderu Krzyża Grunwaldu jest równoramienny krzyż, w I klasie złoty o wymiarze 55 mm, w II i III klasie srebrny o wymiarze 45 mm; ramiona krzyża są zakończone gładko wytłoczonym obramowaniem; na środkowym polu krzyża umieszczona jest trójboczna tarcza w obramowaniu; na tarczy licowej strony krzyża znajdują się dwa obosieczne miecze zwrócone ostrzem w dół, na tarczy odwrotnej strony krzyża umieszczony jest trzywierszowy napis: „1410 KG 1944”; obramowanie ramion i tarcz oraz miecze i napis są w klasie II złożone.

2. Krzyż Grunwaldu nosi się na czerwonej wstążce szerokości 35 mm, z zielonymi paskami szerokości 2 mm po bokach i białym paskiem szerokości 7 mm pośrodku.

§ 5. 1. Odznaką orderu Sztandaru Pracy jest pięcioramienna gwiazda, o średnicy 43 mm; ramiona gwiazdy są na licowej stronie biało emaliowane, w obramowaniach; między ramionami znajduje się pięć pęków promieni; w środku licowej strony gwiazdy, na szafirowej okrągłej tarczy w ramce, umieszczona jest postać robotnika trzymającego w prawej ręce czerwony sztandar, a w lewej młot; na odwrotnej stronie, w środku gwiazdy, umieszczone są w okrągłej ramce litery „PRL”; obramowanie ramion gwiazdy, pęki promieni, ramka tarczy, postać robotnika, drzewce i obramowanie sztandaru, młot i odwrotna strona gwiazdy są w I klasie złożone, w II klasie srebrzone; sztandar jest w obu klasach czerwono emaliowany.

2. Order Sztandaru Pracy nosi się na czerwonej wstążce szerokości 36 mm, z paskami szerokości 3 mm po bokach.

§ 6. 1. Odznaką Krzyża Zasługi jest krzyż równoramienny o wymiarze 42 mm, zakończony na rogach ramion kulkami; ramiona Złotego i Srebrnego Krzyża są czerwono emaliowane, w obramowaniach; między ramionami znajdują się cztery pęki promieni, a w środku krzyża biało emaliowana okrągła tarcza z umieszczonymi na niej literami „PRL”; tarcza Złotego i Srebrnego Krzyża znajduje się w czerwono emaliowanym otoku i w ornamentowanym obramowaniu, Brązowego Krzyża — w wieńcu laurowym; odwrotna strona krzyża jest gładka, polerowana; obramowania ramion krzyża, pęki promieni, litery na tarczy, ornamentowane obramowanie i odwrotna strona krzyża są złożone lub srebrzone; Brązowy Krzyż jest w całości matowo brązowy.

2. Krzyż Zasługi nosi się na paskowej wstążce szerokości 40 mm, z niebieskimi paskami szerokości 3 mm po bokach.

§ 7. 1. Odznaką Krzyża Walecznych jest krzyż równoramienny, jasnobrązowy, o wymiarze 44 mm; ramiona krzyża

są obramowane; w środku licowej strony krzyża znajduje się pięcioboczna tarcza z wytłoczonym na niej orłem; na górnym pionowym i na poziomych ramionach licowej strony krzyża umieszczony jest napis: „Na Polu Chwały”, a na dolnym pionowym ramieniu data: „1944”; w środku odwrotnej strony krzyża wytłoczony jest wieńiec z liści dębowych, na ramionach poziomych umieszczony jest napis: „Walecznym”, a na pionowych wytłoczony jest obosieczny miecz skierowany ostrzem do góry.

2. Krzyż Walecznych nosi się na paskowej wstążce szerokości 40 mm, z białymi paskami szerokości 8 mm po bokach.

§ 8. 1. Odznaką medalu „Zasłużonym na Polu Chwały” jest okrągły medal o średnicy 40 mm, złożony, srebrzony bądź brązowy; na licowej stronie medalu znajduje się wizerunek orderu *Virtuti Militari* na tle skrzyżowanych flag państwowych polskiej i radzieckiej; na odwrotnej stronie medalu, w czworobocznej ramce wysokości 24 mm i szerokości 20 mm, obramowanej wieńcem z liści dębowych, znajduje się sześciowierszowy napis: „Zasłużonym na Polu Chwały 12 — 13 X 1943 Lenino”.

2. Odznaką medalu „Zasłużonym na Polu Chwały” jest również opisany w ust. 1 medal bez flag na licowej stronie i z czterowierszowym napisem na odwrotnej stronie: „Zasłużonym na Polu Chwały 1944”.

3. Medal „Zasłużonym na Polu Chwały” nosi się na czarnej wstążce szerokości 42 mm, z ciemnoniebieskimi paskami szerokości 10 mm po bokach.

§ 9. 1. Odznaką Krzyża Partyzanckiego jest równoramienny brązowy krzyż o wymiarze 38 mm; ramiona krzyża są zakończone ornamentowanym obramowaniem; w środku licowej strony krzyża znajduje się orzeł, a na ramionach umieszczony jest napis: „Za Polskę, Wolność i Lud”; na poziomych ramionach odwrotnej strony krzyża umieszczony jest napis: „Partyzantom”, a na górnym pionowym ramieniu data „1939”, a na dolnym data „1945”.

2. Krzyż Partyzancki nosi się na ciemnozielonej wstążce szerokości 35 mm z czarnymi paskami szerokości 7 mm po bokach.

§ 10. 1. Odznaką medalu „Za waszą wolność i naszą” jest okrągły srebrzony medal o średnicy 35 mm; na licowej stronie medalu znajduje się płaskorzeźba — podobizna głowy generała broni, Karola Świerczewskiego — Waltera, a na obwodzie napis: „Za waszą wolność i naszą”; na odwrotnej stronie medalu znajduje się trójkątna gwiazda antyfaszystowska, osadzona w wieńcu laurowym, z szarfami u dołu; wewnątrz gwiazdy umieszczony jest trzywierszowy napis: „XIII — BI — 1936 — 1939”; w obwodzie znajduje się napis: „Dąbrowszczakom”, a w dolnej jego części, między szarfami wieńca liczba „1956”. Obie strony medalu są oksydowane.

2. Medal „Za waszą wolność i naszą” nosi się na czerwonej wstążce szerokości 35 mm, z pionowym białym paskiem szerokości 4 mm pośrodku.

§ 11. 1. Odznaką Śląskiego Krzyża Powstańczego jest krzyż równoramienny, jasno metalowy, oksydowany, o wymiarze 35 mm; ramiona krzyża są obramowane; na poziomych ramionach krzyża umieszczone są daty „1921” i „1939”, a na dolnym pionowym ramieniu data „1945”; w środku licowej strony krzyża znajduje się szafirowo emaliowana okrągła tarcza, z umieszczonym na niej jasno metalowym orłem; tarcza znajduje się w ornamentowanym otoku; w środku odwrotnej strony krzyża umieszczony jest dwuwierszowy napis: „KRN 1946”, a w jego otoku napis: „Bojownikom Śląska”.

2. Śląski Krzyż Powstańczy nosi się na wstążce szerokości 36 mm, z białym pionowym paskiem szerokości 2 mm pośrodku oraz umieszczonymi po obu jego stronach paskami: czerwonym szerokości 2 mm, zielonym szerokości 2 mm, bia-

lym szerokości 1 mm, niebieskim szerokości 7 mm, białym szerokości 3 mm i wiśniowym szerokości 2 mm.

§ 12. 1. Odznaką Wielkopolskiego Krzyża Powstańczego jest równoramienny brązowy krzyż, o wymiarze 36 mm; ramiona krzyża są obramowane, u końców poszerzone; na skrzyżowaniu ramion licowej strony krzyża znajduje się biało emaliowany orzeł piastowski na tle czerwono emaliowanej okrągłej tarczy o średnicy 9 mm; tarcza umieszczona jest w wieńcu z liści dębowych; na lewym ramieniu licowej strony krzyża znajduje się liczba „1918”, na prawym liczba „1919”, a na pionowych ramionach miecz skierowany w dół; na skrzyżowaniu ramion odwrotnej strony krzyża znajduje się napis: „PRL” umieszczony w otoku z napisem: „Powstańcom Wielkopolskim”.

2. Wielkopolski Krzyż Powstańczy nosi się na ciemnoniebieskiej wstążce szerokości 34 mm, z dwoma pionowymi amarantowymi paskami szerokości 2 mm po bokach.

§ 13. 1. Odznaką „Medalu za Warszawę 1939 — 1945” jest okrągły medal, jasnobrązowy, o średnicy 33 mm; na licowej stronie medalu znajduje się wizerunek syreny z tarczą i mieczem oraz trzy wstęgi fal; wokół medalu, w otoku umieszczone są w górnej części daty: „1939 — 1945”, a w dolnej napis: „Za Warszawę”; między datami i napisem znajdują się dwa znicze; na odwrotnej stronie medalu umieszczony jest czterowierszowy napis: „RP Obrońcom Bojownikom Oswobodzicielom”, a pod napisem dwa liście dębowe.

2. „Medal za Warszawę 1939 — 1945” nosi się na czerwonej wstążce szerokości 35 mm, z żółtymi paskami szerokości 4 mm po bokach.

§ 14. 1. Odznaką „Medalu za Odrę, Nysę, Bałtyk” jest okrągły medal, jasnobrązowy, o średnicy 33 mm; na licowej stronie medalu znajduje się rysunek granic Polski, jej głównych rzek oraz oznaczenie miast: Warszawy, Gdańska, Szczecina i Wrocławia; nad rysunkiem umieszczony jest orzeł, a wokół medalu, w otoku, znajduje się napis: „Za — Odrę — Nysę — Bałtyk”; na odwrotnej stronie medalu umieszczony jest czterowierszowy napis: „RP Zwycięzcom III.1945 IV.1945”.

2. „Medal za Odrę, Nysę, Bałtyk” nosi się na ciemnoniebieskiej wstążce szerokości 35 mm, z jasnoniebieskimi paskami szerokości 4 mm po bokach.

§ 15. 1. Odznaką „Medalu Zwycięstwa i Wolności 1945 r.” jest okrągły medal, jasnobrązowy, o średnicy 33 mm; na licowej stronie medalu znajduje się wizerunek orła, wokół medalu, w otoku, napis: „Krajowa Rada Narodowa”, a w dolnej części otoku dwa związane liście dębowe; na odwrotnej stronie medalu umieszczony jest czterowierszowy napis: „RP Zwycięstwo i Wolność 9.V.1945”.

2. „Medal Zwycięstwa i Wolności 1945 r.” nosi się na wstążce szerokości 33 mm o 3 pionowych paskach czerwonych i 2 pionowych paskach białych.

§ 16. 1. Odznaką medalu „Za ofiarność i odwagę” jest okrągły srebrny medal o średnicy 35 mm; w medalu wytłoczony jest trójkąt o ściętych wierzchołkach, a w nim umieszczona płaskorzeźba dwóch postaci, mężczyzny i kobiety, symbolizująca niesienie pomocy przed groźącym niebezpieczeństwem; również na odwrotnej stronie medalu wytłoczony jest trójkąt o ściętych wierzchołkach, a w nim napis: „Za ofiarność i odwagę w obronie życia i mienia”; nad napisem znajdują się trzy liście dębowe; obie strony medalu są oksydowane.

2. Medal „Za ofiarność i odwagę” nosi się na zielonej wstążce o średnicy 35 mm, z dwoma czerwonymi paskami szerokości 4 mm po bokach.

§ 17. 1. Odznaką medalu „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny” jest wieniec laurowy o średnicy 34 mm, na który nałożone są dwa skrzyżowane obosieczne miecze, zwrócone

ostrzem ku górze; w środku wieńca znajduje się czerwono emaliowana okrągła tarcza o średnicy 15 mm, z nałożonym na nią srebrzonym orłem; tarcza umieszczona jest w biało emaliowanym otoku w obramowaniach; na otoku jest napis: „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny”; w dolnej części wieńca znajduje się czerwono emaliowana, owalna tarcza w obramowaniu, z umieszczoną na niej cyfrą określającą lata nienagannej służby wojskowej lub pracy, za którą medal został nadany; odwrotna strona medalu jest gładka, polerowana; wieniec, miecze, obramowania, napisy i odwrotna strona medalu są złoczone, srebrzone lub brązowe.

2. Medal „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny” nosi się na czerwonej wstążce szerokości 35 mm, z dwoma białymi paskami szerokości 2 mm po bokach.

§ 18. Odznaką „Medalu 10-lecia Polski Ludowej” jest medal o średnicy 40 mm; obwodowa część medalu jest nacięta rowkami, tworzącymi płaszczyzny zwięzającą się ku środkowi, oraz przedzielona w sześciu równych odstępach ornamentami z liści dębowych, wysuniętymi nieznacznie poza krąg medalu; w środkowej części medalu znajduje się okrągła wklęsła powierzchnia o średnicy 20 mm, obramowana otokiem o szerokości 4 mm, na której umieszczona jest grupa trzech postaci; pośrodku postać robotnika trzymającego oburącz sztandar o barwach PRL, po prawej stronie postać chłopca ze snopem na rękę, po lewej zaś postać z książką w rękę; w dolnej części otoku znajduje się napis: „1944 22 VII 1954”, a w górnej jego części ornament z liści laurowych; medal zawieszony jest przy pomocy kółka i 2 uchwytów na prostokątnej o ściętych rogach baretce; na baretce znajduje się wykonana z metalu rzymska cyfra „X”; medal jest oksydowany, sztandar jest wykonany z czerwonej i białej emalii, baretka jest z czerwonej emalii, w metalowym obramowaniu; odwrotna strona medalu jest gładka, zmatowana; do odwrotnej strony baretki jest przymocowana agrafka.

§ 19. 1. Odznaką medalu „Za długoletnie pożycie małżeńskie” jest srebrny medal utworzony ze stylizowanej sześcioramienną gwiazdy o średnicy 35 mm, z sześciu ornamentowanymi promieniami łączącymi ramiona gwiazdy; w środku licowej strony medalu, w okrągłej ramce, umieszczona jest różowo emaliowana tarcza, a na niej dwie symboliczne róże; na odwrotnej stronie medalu znajduje się kolisty napis: „Za długoletnie pożycie małżeńskie”, a wewnątrz utworzonego przez napis koła litery „PRL”; ramiona i promienie gwiazdy, ramka i róże oraz odwrotna strona medalu są oksydowane.

2. Medal „Za długoletnie pożycie małżeńskie” nosi się na różowej wstążce szerokości 35 mm, z pionowym białym paskiem szerokości 4 mm pośrodku.

§ 20. Wzory rysunkowe odznak orderów i odznaczeń zawiera załącznik do niniejszej uchwały.

R o z d z i a ł 2.

Przedstawianie wniosków o nadanie orderów i odznaczeń.

§ 21. 1. Wnioski o nadanie orderów i odznaczeń przedstawiają Radzie Państwa:

- 1) naczelne władze organizacji politycznych, społecznych, związkowych, spółdzielczych i naukowych — za zasługi położone w dziedzinach objętych działalnością tych organizacji; wykaz organizacji uprawnionych do przedstawiania wniosków ustala Rada Państwa,
- 2) Prezes Rady Ministrów — za zasługi położone na stanowisku: ministra, wiceministra, kierownika lub zastępcy kierownika centralnego urzędu, przewodniczącego lub innej osoby wchodzącej w skład prezydium wojewódzkiej (miejskiej w mieście wyłączonym z województwa) rady narodowej,

- 3) ministrowie i kierownicy centralnych urzędów — za zasługi położone w pracy wykonywanej w podległych im, a nie podporządkowanych radom narodowym przedsiębiorstwach, zakładach, instytucjach i urzędach oraz za zasługi położone w dziedzinach związanych z działalnością danego resortu,
- 4) prezydya wojewódzkich (miejskich w miastach wyłączonych z województw) rad narodowych — w przypadkach nie wymienionych w poprzednich punktach, gdy chodzi o osoby związane z danym terenem pracą, działalnością lub zamieszkaniem.

2. Prezydya wojewódzkich (miejskich w miastach wyłączonych z województw) rad narodowych mogą również przedstawiać Radzie Państwa wnioski o nadanie orderów i odznaczeń za zasługi wymienione w ust. 1 pkt 1 i 3. jednakże tylko w porozumieniu z naczelnymi lub wojewódzkimi władzami zainteresowanych organizacji bądź w porozumieniu z właściwymi ministrami lub kierownikami centralnych urzędów.

§ 22. Prezes Rady Ministrów za zgodą Rady Państwa może zarządzić:

- 1) przedstawianie przez prezydya wojewódzkich (miejskich w miastach wyłączonych z województw) rad narodowych niektórych kategorii wniosków o nadanie orderów i odznaczeń za jego zgodą albo za zgodą właściwych ministrów lub kierowników centralnych urzędów,
- 2) przedstawianie niektórych kategorii wniosków o nadanie orderów i odznaczeń za zasługi w pracy wykonywanej w podporządkowanych radom narodowym przedsiębiorstwach, zakładach, urzędach i instytucjach przez właściwych ministrów lub kierowników centralnych urzędów w porozumieniu z prezydiami wojewódzkich (miejskich w miastach wyłączonych z województw) rad narodowych.

§ 23. Władze i organy wymienione w § 21 przedstawiają wnioski o nadanie orderów i odznaczeń:

- 1) z inicjatywy terenowych władz organizacji politycznych, społecznych, związkowych i spółdzielczych, prezydiów rad narodowych oraz kierowników nie podporządkowanych radom narodowym przedsiębiorstw, zakładów, instytucji i urzędów — bądź
- 2) z własnej inicjatywy.

§ 24. Wnioski o nadanie orderów i odznaczeń obywatelom państw obcych przedstawia Radzie Państwa Minister Spraw Zagranicznych, a gdy przedstawienie wniosku następuje z inicjatywy innego organu — wspólnie z tym organem.

§ 25. 1. Wnioski o nadanie orderów i odznaczeń powinny zawierać opinię wojewódzkiej komisji odznaczeń państwowych, właściwej ze względu na miejsce pracy, działalności lub zamieszkania osoby, której wniosek dotyczy.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy:

- 1) wniosków o nadanie orderów i odznaczeń za zasługi w pracy lub działalności wykonywanej we władzach i organach centralnych, jak również za zasługi w działalności o zasięgu ogólnokrajowym,
- 2) wniosków o nadanie orderów i odznaczeń członkom egzekutyw (prezydiów) wojewódzkich komitetów partii i stronnictw politycznych oraz przewodniczącym lub innym osobom wchodzącym w skład prezydiów wojewódzkich (miejskich w miastach wyłączonych z województw) rad narodowych,
- 3) wniosków przedstawianych przez Ministrów Obrony Narodowej, Spraw Zagranicznych i Handlu Zagranicznego oraz przez Ministra Spraw Wewnętrznych, jeżeli wnioski dotyczą żołnierzy i pracowników cywilnych Wojsk Wewnętrznych,

- 4) wniosków o nadanie medala „Za długoletnie pożycie małżeńskie”.

§ 26. 1. Jeżeli żąda tego władza lub organ występujący z wnioskiem (§ 21), negatywna opinia wojewódzkiej komisji odznaczeń państwowych powinna być uzasadniona.

2. Negatywna opinia wojewódzkiej komisji odznaczeń państwowych nie pozbawia władzy lub organu występującego z wnioskiem możliwości przedstawienia go Radzie Państwa.

§ 27. 1. Prezydya wojewódzkich rad narodowych powołują wojewódzkie komisje odznaczeń państwowych w następującym składzie:

- 1) przewodniczący prezydium lub inna osoba wchodząca w skład prezydium wojewódzkiej rady narodowej — jako przewodniczący wojewódzkiej komisji odznaczeń państwowych,
- 2) jedna lub dwie osoby wchodzące w skład prezydium wojewódzkiej rady narodowej — jako zastępcy przewodniczącego wojewódzkiej komisji odznaczeń państwowych,
- 3) 4 do 8 przedstawicieli organizacji politycznych, społecznych i związkowych danego województwa — jako członkowie wojewódzkiej komisji odznaczeń państwowych.

2. Tryb pracy wojewódzkiej komisji odznaczeń państwowych określa regulamin, uchwalony przez nią zgodnie z wytycznymi Kancelarii Rady Państwa; regulamin podlega zatwierdzeniu przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

§ 28. W miastach wyłączonych z województw powołuje się miejskie komisje odznaczeń państwowych, stosując odpowiednio przepisy §§ 25 do 27.

§ 29. 1. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej może po porozumieniu z prezydium zainteresowanej powiatowej (miejskiej w mieście stanowiącym powiat miejski) rady narodowej postanowić powołanie powiatowej (miejskiej) komisji odznaczeń państwowych, określając zarazem kategorie wniosków podlegających opiniowaniu przez tę komisję. Uchwała w tym przedmiocie podlega ogłoszeniu w dzienniku urzędowym wojewódzkiej rady narodowej.

2. Powiatową (miejską) komisję odznaczeń państwowych powołuje prezydium powiatowej (miejskiej) rady narodowej w następującym składzie:

- 1) przewodniczący prezydium lub inna osoba wchodząca w skład prezydium powiatowej (miejskiej) rady narodowej — jako przewodniczący komisji,
- 2) osoba wchodząca w skład prezydium powiatowej (miejskiej) rady narodowej — jako zastępca przewodniczącego komisji,
- 3) 4 do 6 przedstawicieli organizacji politycznych, społecznych i związkowych powiatu (miasta) — jako członkowie komisji.

3. Tryb pracy powiatowej (miejskiej) komisji odznaczeń państwowych określa regulamin, uchwalony przez nią zgodnie z wytycznymi Kancelarii Rady Państwa; regulamin podlega zatwierdzeniu przez prezydium powiatowej (miejskiej) rady narodowej.

§ 30. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej może postanowić, że wnioski zaopiniowane przez powiatową (miejską) komisję odznaczeń państwowych nie wymagają zaopiniowania przez wojewódzką komisję odznaczeń państwowych. W tym przypadku stosuje się odpowiednio przepisy § 26.

§ 31. 1. Ordery i odznaczenia będą nadawane w następujących terminach:

- 1) osobom, które szczególnie wyróżniły się przy budowie kluczowych inwestycji albo innych inwestycji o ważnym dla danego terenu znaczeniu — w związku z oddaniem tych inwestycji do użytku,

- 2) osobom, które uzyskały wybitne osiągnięcia w budownictwie socjalistycznym, zwłaszcza w dziedzinie realizacji narodowych planów gospodarczych, wynalazczości i postępu technicznego, opanowania nowych rodzajów produkcji, w dziedzinie odkryć geologicznych, nauki i sztuki — w każdym czasie,
- 3) osobom wybitnie zasłużonym — w związku z jubileuszem ich długoletniej pracy lub działalności,
- 4) za nieprzerwaną i wyróżniającą się pracę w górnictwie pod ziemią, w hutnictwie i w stoczniach — w związku z Dniem Górnika (4 grudnia), Dniem Hutnika (w drugą niedzielę maja) oraz Dniem Morza (w ostatnią niedzielę czerwca),
- 5) medal „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny” — w związku z Dniem Wojska Polskiego (12 października),
- 6) medal „Za ofiarność i odwagę” oraz medal „Za długoletnie pożycie małżeńskie” — w każdym czasie,
- 7) za całokształt zasług położonych w długoletniej pracy lub działalności — na 20-lecie Polski Ludowej i po upływie następnych pięcioletnich okresów, w związku ze świętem państwowym 22 lipca.

2. Wnioski o nadanie orderów i odznaczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 1 — 5, powinny być przedstawione Radzie Państwa najpóźniej na 1 miesiąc przed projektowanym terminem ich wręczenia lub dniem, w związku z którym są nadawane, a wnioski określone w ust. 1 pkt 7 — najpóźniej na 3 miesiące przed dniem, w związku z którym są nadawane.

§ 32. 1. Wniosek o nadanie orderu lub odznaczenia powinien zawierać:

- 1) dokładne dane personalne osoby, której wniosek dotyczy,
- 2) konkretne opisanie zasług, uzasadniających nadanie orderu lub odznaczenia, ze wskazaniem stażu pracy lub działalności,
- 3) krótką charakterystykę postawy społecznej osoby, której wniosek dotyczy,
- 4) opinię zakładowej organizacji politycznej i związkowej, jeżeli przedstawienie wniosku następuje z inicjatywy zakładu pracy,
- 5) opinię komisji odznaczeń państwowych, z wyjątkiem wniosków określonych w § 25 ust. 2,
- 6) inne dane, jeżeli wymagają tego przepisy dotyczące poszczególnych orderów lub odznaczeń.

2. Wnioski o nadanie orderów i odznaczeń powinny być sporządzone na formularzach według wzoru, który określa Kancelaria Rady Państwa w drodze instrukcji.

3. Przy przedstawieniu wniosków w ilości przewyższającej 10 należy załączyć zbiorcze ich zestawienie według wzoru, który określa Kancelaria Rady Państwa w drodze instrukcji.

R o z d z i a ł 3.

Wręczenie orderów i odznaczeń.

§ 33. 1. Ordery i odznaczenia wręcza w imieniu Rady Państwa: Przewodniczący lub członek Rady Państwa, Prezes Rady Ministrów lub członek Rządu, Prezes lub wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli, Prezes lub wiceprezes Polskiej Akademii Nauk, Prezes Sądu Najwyższego, wiceminister, kierownik lub zastępca kierownika centralnego urzędu, przewodniczący lub inna osoba wchodząca w skład prezydium wojewódzkiej (miejskiej w mieście włączonym z województwem) rady narodowej oraz przewodniczący lub zastępca przewodniczącego prezydium powiatowej, miejskiej w mieście stanowiącym powiat miejski i dzielnicowej rady narodowej, a za granicą — kierownik polskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego albo urzędu konsularnego lub jego zastępca.

2. Żołnierzom Wojska Polskiego oraz pracownikom cywilnym administracji wojskowej mogą w imieniu Rady Państwa wręczać ordery i odznaczenia dowódcy upoważnieni przez Ministra Obrony Narodowej, a żołnierzom Wojsk Wewnętrznych, pracownikom cywilnym administracji tych wojsk oraz funkcjonariuszom i pracownikom Milicji Obywatelskiej — upoważnieni przez Ministra Spraw Wewnętrznych dowódcy lub komendanci jednostek Milicji Obywatelskiej nie niżej szczebla wojewódzkiego.

§ 34. Wręczenie orderu lub odznaczenia obejmuje wręczenie odznaki nadanego orderu lub odznaczenia i dokumentu o jego nadaniu (dyplomu lub legitymacji).

§ 35. Ordery i odznaczenia należy wręczać w sposób i w okolicznościach zapewniających uroczysty charakter aktu wręczenia.

§ 36. W razie nadania orderu lub odznaczenia pośmiertnie wręcza się je najbliższej rodzinie zmarłego: małżonkowi, dzieciom, wnukom, rodzicom albo rodzeństwu.

§ 37. Wręczenie orderu lub odznaczenia powinno nastąpić w ciągu 2 miesięcy od dnia nadania.

§ 38. Władza lub organ, którym wydano order albo odznaczenie w celu ich wręczenia, obowiązane są zawiadomić o dokonanych wręczeniach Kancelarię Rady Państwa; termin i tryb zawiadomienia określi Kancelaria Rady Państwa w drodze instrukcji.

R o z d z i a ł 4.

Noszenie orderów i odznaczeń.

§ 39. 1. Ordery i odznaczenia, z wyjątkiem wymienionych w ust. 2 — 4, nosi się na lewej stronie piersi, z prawa na lewo, według następującej kolejności:

ordery — Budowniczych Polski Ludowej, Krzyża Grunwaldu I klasy, Sztandaru Pracy I klasy, Krzyża Grunwaldu II klasy, Sztandaru Pracy II klasy, Krzyża Grunwaldu III klasy, Virtuti Militari III klasy, Odrodzenia Polski IV klasy, Virtuti Militari IV klasy, Odrodzenia Polski V klasy, Virtuti Militari V klasy; odznaczenia — Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Walecznych, Złoty Medal „Zasłużonym na Polu Chwały”, Krzyż Partyzancki, Medal „Za waszą wolność i naszą”, Śląski Krzyż Powstańczy, Wielkopolski Krzyż Powstańczy, Srebrny Krzyż Zasługi, Srebrny Medal „Zasłużonym na Polu Chwały”, Brązowy Krzyż Zasługi, Brązowy Medal „Zasłużonym na Polu Chwały”, „Medal za Warszawę 1939 — 1945”, „Medal za Odrę, Nysę, Bałtyk”, „Medal Zwycięstwa i Wolności 1945 r.”, Medal „Za ofiarność i odwagę”, Złoty Medal „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny”, Srebrny Medal „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny”, Brązowy Medal „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny”, Medal „Za długoletnie pożycie małżeńskie”.

2. Ordery: Odrodzenia Polski I klasy i Virtuti Militari I klasy nosi się w następujący sposób:

krzyż zawieszany na wielkiej wstędze założonej przez prawe ramię do lewego boku,

gwiazdę orderową nosi się pośrodku lewej strony piersi.

3. Ordery: Odrodzenia Polski II i III klasy oraz Virtuti Militari II klasy zawieszany na wstędze założonej na szyję, a gwiazdę orderową Orderu Odrodzenia Polski II klasy nosi się pośrodku lewej strony piersi.

4. „Medal 10-lecia Polski Ludowej” nosi się na prawej stronie piersi.

§ 40. Zamiast orderów i odznaczeń można nosić miniaturowe, baretki, rozetki oraz wstążeczki.

§ 41. Szczegółowe postanowienia dotyczące sposobu noszenia orderów i odznaczeń określi instrukcja Kancelarii Rady Państwa.

R o z d z i a ł 5.**Przepisy końcowe.**

§ 42. Do wojewódzkich i powiatowych (miejskich) komisji odznaczeń państwowych stosuje się odpowiednio przepisy § 5 uchwały nr 38 Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1954 r. w sprawie trybu powoływania komisji resortowych i wynagrodzenia za udział w posiedzeniach (Monitor Polski Nr A-30, poz. 442).

§ 43. Tracą moc:

- 1) uchwała Rady Państwa z dnia 29 marca 1950 r. określająca skład wojewódzkich komisji odznaczeniowych,
- 2) uchwała Rady Państwa z dnia 17 maja 1951 r. w sprawie trybu przedstawiania wniosków o odznaczenia oraz wrę-

czania odznaczeń nadawanych przez Radę Państwa (Monitor Polski Nr A—57, poz. 756),

- 3) uchwała Rady Państwa z dnia 12 maja 1954 r. — Statut „Medalu 10-lecia Polski Ludowej” (Monitor Polski Nr A—45, poz. 636),
- 4) uchwała Rady Państwa z dnia 18 października 1956 r. — Statut medalu „Za waszą wolność i naszą” (Monitor Polski Nr 86, poz. 997),
- 5) uchwała Rady Państwa z dnia 1 lutego 1957 r. — Statut „Wielkopolskiego Krzyża Powstańczego” (Monitor Polski Nr 13, poz. 91).

§ 44. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *A. Zawadzki*

Sekretarz Rady Państwa: *J. Horodecki*

WZORY ORDERÓW I ODZNACZEŃ

ORDERY

Order Budowniczych Polski Ludowej

licowa strona

odwrotna strona

Order Odrodzenia Polski

I klasa — Krzyż Wielki (noszony na wielkiej wstędze)

Gwiazda

Krzyż Komandorski

Krzyż Oficerski

IV klasa

II, III klasa

odwrotna strona

Krzyż Kawalerski

V klasa

Order Virtuti Militari

I klasa — Krzyż Wielki (noszony na wielkiej wstędze)

Gwiazda

II klasa — Krzyż Komandorski
licowa strona

odwrotna strona

licowa strona

odwrotna strona

III klasa — Krzyż Kawalerski

IV klasa — Krzyż Złoty

licowa strona

odwrotna strona

V klasa — Krzyż Srebrny

Order Krzyża Grunwaldu

I klasa

II klasa

III klasa
licowa strona

III klasa
odwrotna strona

Order Sztandaru Pracy

I klasa

II klasa
licowa strona

II klasa
odwrotna strona

ODZNACZENIA

Krzyż Zasługi

Złoty

Srebrny

Brązowy

Krzyż Walecznych

licowa strona

odwrotna strona

Medal „Zasłużonym na Polu Chwały”

Złoty

Srebrny

Brązowy
licowa strona

Brązowy
odwrotna strona

Medal „Zasłużonym na Polu Chwały“

Srebrny

Złoty

Brązowy
licowa strona

Brązowy
odwrotna strona

Krzyż Partyzancki

licowa strona

odwrotna strona

Medal „Za waszą wolność i naszą”

licowa strona

odwrotna strona

Śląski Krzyż Powstańczy

licowa strona

odwrotna strona

Wielkopolski Krzyż Powstańczy

licowa strona

odwrotna strona

„Medal za Odrę, Nysę, Bałtyk“

„Medal za Warszawę 1939—1945“

licowa strona

licowa strona

„Medal Zwycięstwa i Wolności 1945 r.“

licowa strona

odwrotna strona

odwrotna strona

odwrotna strona

Medal „Za ofiarność i odwagę“

licowa strona

odwrotna strona

Medal „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny“

Złoty

Srebrny

Brązowy

„Medal 10-lecia Polski Ludowej“

Medal „Za długoletnie pożycie małżeńskie“

licowa strona

odwrotna strona